

НОРМА ПРАВА ТА ЇЇ СТРУКТУРА

Полюга А.В., студент НШПП НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри загальноправових дисциплін НШПП НАВС Юрковська Л.Г.

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю вивчення загальнотеоретичних аспектів поняття «норми права» як основного джерела права України. Окрім цього, проблема правового закону, який містить справедливі та легкі у застосуванні правові норми, гостро актуалізує обрану тему дослідження у зв'язку з розбудовою в Україні демократичної, соціальної, правової держави.

Метою дослідження стало поглиблення теоретичних засад правового розуміння поняття правової норми, обґрунтування шляхів уточнення і оновлення використовуваного у законодавстві понятійно-термінологічного апарату.

У сучасній вітчизняній юридичній науці відсутній єдиний підхід до визначення поняття норми права та її ознак. Діапазон поглядів учених-юристів з цього приводу як і сукупність факторів, що впливають на процес формування адекватного уявлення про природу норми права, досить широкий.

Але на підставі узагальнення різних науково-теоретичних позицій можна запропонувати таку дефініцію: норма права - це обов'язкове, формально визначене, цілісне, логічно завершене правило загального характеру, що відповідає визнаній у суспільстві мірі свободи, рівності та справедливості, встановлене чи санкціоноване державою або іншим уповноваженим суб'єктом правотворчості з метою регулювання суспільних відносин та забезпечується ними, включаючи можливість застосування примусу.

Оскільки норма права є найменшою «частинкою» права, то і ознаки норм права тісно пов'язані з суттєвими ознаками права як суспільного явища. Так, норма права завжди є правилом поведінки людей і їх організацій; в існуванні норм знаходить свій конкретний вияв нормативність права. Норма права має регулятивний характер, є мірою, еталоном (зразком), масштабом можливої або належної, дозволеної або забороненої поведінки (діяльності) суб'єктів суспільних відносин; є правовим критерієм при оцінці поведінки (діяльності) суб'єктів суспільних відносин щодо її правомірності чи неправомірності, законності чи незаконності, моделює стан суспільних відносин; містить інформацію про поняття і ознаки правових явищ, межі тощо. Норма права має загальнообов'язковий характер тощо.

У сучасному правознавстві існують різноманітні уявлення про структуру норми права. Незважаючи на розбіжності вчених, традиційно вважається, що правова норма складається з трьох елементів: гіпотези, диспозиції та санкції. Вони складають ідеальну структуру норми.

Гіпотеза (грец. *Supothesis* - умова, припущення) - це складова частина правової норми, в якій зазначаються обставини, вказуються умови, при настанні яких можна чи необхідно виконувати правило, що міститься в диспозиції.

Диспозиція (лат. Бізршію - розпорядження) - це частина норми, в якій зазначаються права або обов'язки суб'єктів.

Санкція (лат. - непорушна постанова) - частина правової норми, в якій закріплені заходи державного примусу, у разі невиконання обов'язків, якщо вимоги диспозиції не дотримуються.

Отже, необхідно пам'ятати про те, що стрімкий розвиток суспільних відносин, вимагає оперативного прийняття нормативно - правових актів, внаслідок чого нерідко з'являються суперечливі норми. Поряд з цим, в умовах правової держави слід стимулювати шляхи добровільного виконання правових норм, які ґрунтуються на внутрішньому переконанні особи у справедливості, корисності, доцільності і необхідності цих правил. Суб'єкт правовідносин має сприймає норми як авторитетні, легітимні вимоги, а забезпеченість правових норм засобами легалізованого державного примусу як фактор обов'язковості їх реалізації має поступово набувати другорядного значення.

ПРОГАЛИНИ В ПРАВІ ТА ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ

Піжевська А.В., студент ННІПН НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, професор кафедри загальноправових дисциплін ННІПН НАВС Пустовіт Ж.М

Прогалини в праві є одним із негативних правових явищ, що їх існування є об'єктивною неминучістю та, що вони притаманні будь-якій системі законодавства; прогалини є взаємопов'язаними та існують в комплексі: принципи права, політика законодавця, професійна і звичайна правосвідомість, судова практика.

Прогалини у праві виникають, як правило, там, де є суперечливість норм однакової сили, коли одна з них «знищує» іншу.

Вони повинні усуватися в процесі правотворчості шляхом внесення змін і доповнень до законів, видання нових, дрсконаліїнихюридичних актів.

Прогалини в праві не можна ототожнювати з «помилкою в праві» як результат невірної оцінки об'єктивних умов і вияву не тієї законодавчої волі, котру слід було б втілити в нормативно -правовому акті. «Помилка в праві» можлива у випадках, коли правотворчий орган:

1) помилково вважає якісь відносини такими, що не підлягають правовому регулюванню; 2)помилково покладається на конкретизацію права в ході його застосування; 3) помилково передає питання на розсуд того, хто застосує право; видає норму, яка не потрібна; помилково вирішує питання в установленій нормі.

Існують дійсні і уявні прогалини в праві. «Дійсні» прогалини існують тоді, коли певне питання повинно розв'язуватися юридичними засобами, але правом таке розв'язання не передбачено.

Усунення прогалин у праві на мій погляд, ближче до практичної діяльності. Але за будь-яких обставин, практичні рекомендації вимагають скільки-небудь розвиненої методологічної бази.

Алексєєв С.С. цілком справедливо відзначає, що «заповнення прогалин у праві - специфічна форма (метод) застосування діючого права. за якого юридична справа вирішується відповідно до волі